

Výsledky šetření k materiálnímu standardu a k průběhu tohoto šetření

Výstup za KA 3: Implementace Jednotných pravidel školských poradenských služeb

Zpracoval: Mgr. Jakub Jelínek

V průběhu měsíce května 2018 bylo poradenským pracovníkům školských poradenských zařízení (pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra) distribuováno dotazníkové šetření, které cílilo na stav vybavenosti jednotlivých zařízení a mapovalo, nakolik tato zařízení tedy naplňují aktuálně nastavené standardy poradenských zařízení po materiální stránce. Zároveň mělo sloužit jako pilotážní ověření, zdali navrhovaný standard k materiálnímu vybavení je odpovídající, případně jestli v něm není vynechána některá oblast, kterou poradenští pracovníci shledali jako nutnou pro zanesení do jednotných pravidel.

Povahu tohoto šetření bychom mohli označit za kvantitativně-kvalitativní. Pokud jde o část kvantitativní, jednotlivé dotazy směřovaly na zjištění toho, v jaké míře zařízení naplňují aktuálně navržený standard, např. kolik zařízení má či nemá jako svou součást aktuálně jednotlivé pracovní, místnost pro skupinovou práci s klienty, toalety, kancelářský nábytek, ale i další materiální vybavení (počítače, internet, telefonní linka, automobil, kartotéka či spisovna atd.). Kvalitativní část cílila hlavně na otevřené odpovědi respondentů k tomu, **co ještě postrádají v navrhovaném standardu a co naopak vnímají poradenští pracovníci jako nadbytečné**. Stěžejní část z kvalitativní větve šetření však aspiruje na zjišťování toho, **co by zařízení potřebovala k tomu, aby standard (jeho jednotlivé části) v navržené podobě mohla naplňovat a také nakolik obtížné by toto naplnění pro ně bylo v případě, že by se standardy pro zařízení staly závaznými (např. co by potřebovala zařízení k zajištění skupinové místnosti odpovídající velikosti, jak náročné by to pro zařízení bylo apod.)**. Všechny položky a jejich znění je možno nalézt ve výstupech předcházejících zpráv o realizaci, kde byla doložena papírová podoba verze dotazníkového šetření.

Zmiňované dotazníkové šetření bylo ve své papírové podobě doloženo v předcházející zprávě o realizaci, samotný sběr dat však probíhal formou elektronickou – z papírové podoby byly jednotlivé dotazy, které byly jak kvantitativního, tak kvalitativního charakteru, přeneseny do formy elektronického dotazníku v internetovém rozhraní Lime Survey, z nějž byly na e-mail poradenským pracovníkům odeslány přístupy do tohoto dotazníku. Jeho podoba plně kopírovala doloženou podobu papírovou. Otevřený přístup do dotazníku měli poradenští pracovníci nastavený po dobu cca pěti týdnů tak, aby byla zajištěna dostatečně dlouhá časová rezerva pro vyplnění a zajištění lepší návratnosti.

Respondenty tohoto šetření byli poradenští pracovníci ze školských poradenských zařízení a podařilo se získat odpovědi i od pracovníků, kteří nebyli či nejsou aktuálně zaměstnanci či spolupracovníci projektu KIPR tak, aby byly účelově zajištěny odpovědi i za některá pracoviště detašovaná, neboť existoval ze strany realizačního týmu oprávněný

předpoklad, že pakliže budou mít některá zařízení problém s naplňováním aktuálně nastaveného standardu, pak to budou především zařízení menší a detašovaná (o distribuci vzorku a návratnosti odpovědí viz dále).

Předpokládaný vzorek (domluvení respondenti pro účast v šetření) činil **N = 115** poradenských pracovníků, resp. 115 předpokládaných formulářů z dotazníku (někteří pracovníci byli schopni totiž ze své pozice vyplnit dotazník za více zařízení/pracovišť, která pod jejich kompetence spadala). Z těchto předpokládaných formulářů pak bylo reálně zajištěno a sesbíráno **71 odpovědí kompletních nebo částečných**, ale stále ještě analyzovatelných. Můžeme tedy z analytického hlediska hovořit o návratnosti dotazníku, která činí **necelých 62 %**. S ohledem na povahu tohoto šetření (jeho důležitost pro poradenská zařízení) v kombinaci s jeho časovou nenáročností a dlouhým intervalem pro přístup a vyplnění tak můžeme hovořit spíše o nižší návratnosti.

Zaměříme-li se podrobněji na návratnost dotazníků v rozložení mezi typy zařízení, pak byla získána data z **16 pedagogicko-psychologických poraden, 44 speciálně pedagogických center a 11 zařízení, která jsou pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry jakožto zařízení sloučená a spadající pod jednu právnickou osobu**. Dobrou zprávou ke vzorku je z metodologického hlediska fakt, že distribuce získaného vzorku s ohledem na typ zařízení (PPP / SPC) prakticky odpovídá poměrově „populační“ distribuci a kopíruje tedy reálný stav poměru počtu zařízení PPP a SPC. Tím by měla být zajištěna dostatečná generalizovatelnost dat, resp. výsledků, i na zařízení, za něž data získána v konečné fázi nebyla nebo za zařízení, s nimiž se v původním vzorku ani nepočítalo.

Tabulka č. 1: Distribuce vzorku podle typu zařízení a návratnost dotazníků

Původní plán celkové velikosti vzorku:	115
Získaný vzorek pedagogicko-psychologických poraden	16
Získaný vzorek speciálně pedagogických center	44
Získaný vzorek PPP a SPC sloučených pod jednu právnickou osobu	11
Získaný celkový vzorek zařízení ŠPZ s analyzovatelnými daty	71
Návratnost	61,7 %

Odpovídající generalizovatelnost všech výsledků, které z šetření vzejdou, zajišťuje mimo jiné také fakt, že bylo získáno dostatečné množství odpověďových formulářů také ze zařízení detašovaných, u kterých se primárně předpokládaly obtíže s naplňováním standardu po materiální stránce. Tím by mohl být standard do budoucna uzpůsoben v případě diskrepancí mezi jeho návrhem a realitou dostatečně tak, aby odrážel i povahu pracovišť menších, detašovaných, a rovněž celkovou heterogenitu povahy jednotlivých poradenských zařízení. Celkově bylo za detašovaná pracoviště zajištěno 29 odpovědí kompletních nebo částečných, ale stále analyzovatelných, což tvoří k celkově získanému vzorku zařízení ŠPZ takřka 41 % odpovědí.

Následující přehled podává informace o výsledcích, které z tohoto šetření vzešly. Je potřeba zmínit, že analýzou prošly pouze odeslané formuláře, u nichž bylo shledáno, že obsahují buď kompletní vyplněné údaje, nebo alespoň údaje částečně uvedené, avšak stále analytickým týmem projektu zhodnotitelné jako využitelné k analýzám a s potenciálem dodat informace, na něž byli respondenti tázáni.

Pro přehlednost tohoto výstupu bude vždy v jednotlivých sekcích, které dotazník zjišťoval (základní prostorové vybavení, pracovna, místnost pro skupinovou práci s klienty, čekárna pro klienty, sociální zařízení a další nezbytné materiální vybavení), uveden nejprve kurzívou seznam standardem aktuálně navrhovaného vybavení. K němu pak budou následovat výstupy kvantitativních analýz v tabulce a následně texty s kvalitativními rozbory odpovědí respondentů na otevřené otázky. První relevantní částí navrženého materiálního standardu, a tedy i dotazníkového šetření, bylo tzv. základní prostorové vybavení. To bylo v průběhu sestavování dotazníkového šetření ve standardu navrženo následovně:

Základní prostorové vybavení:

- *pracovna psychologa (pro psychologické vyšetření);*
- *pracovna speciálního pedagoga (pro speciálně-pedagogické vyšetření);*
- *místnost pro skupinovou práci s klienty;*
- *čekárna pro klienty;*
- *samostatné WC pro pracovníky a klienty;*
- *kartotéka pro spisovou dokumentaci klientů;*
- *spisovna školského poradenského zařízení.*

Analytický tým tedy kompatibilně s navrženým standardem zjišťoval, zdali aktuálně jsou součástí zařízení pracovna psychologa, pracovna speciálního pedagoga, pracovna sociálního pracovníka a dále samostatné WC, čekárna, spisovna, kartotéka a v neposlední řadě místnost pro skupinovou práci s klienty. V tabulce č. 2 lze vyčíst, kolik zařízení má tyto jednotlivé body aktuálně součástí zařízení a kolik naopak aktuálně nikoliv.

Z této tabulky je zřejmé, že naprostá většina zařízení je vybavena samostatnou pracovnou pro psychologa a samostatnou pracovnou pro speciálního pedagoga. V této souvislosti je však potřeba zdůraznit, že ačkoliv se tento stav zdá být bezproblémový, čtvrtina zařízení tyto okolnosti měla potřebu komentovat v prostoru pro komentář s tím, že uvádějí dostatečnost těchto prostor proto, že se v místnosti odborní pracovníci střídají a často plánují svá vyšetření. Kdybychom tedy měli hodnotit skutečně pracovnu pro každého pracovníka v zařízení působícího, situace by zdaleka nebyla tak příznivá, jak vychází z tabulky č. 2. Počet pracoven totiž neodpovídá počtu pracovníků (fyzicky), ale může odpovídat co do velikosti daných úvazků (např. dvě pracovny může využívat čtyři či pět pracovníků, kteří však

dohromady tvoří svými úvazky dva celé úvazky, a jsou tudíž schopni se vždy v pracovních prostřídát). Je tedy otázkou ke zvážení, zda znění materiálního standardu neupravit či nenadefinovat s ohledem na samostatné pracovní lépe tak, aby bylo zřejmé, že ne každý pracovník fyzicky (např. s úvazkem pouhých 0,2) musí mít standardem zajistitelnou samostatnou pracovní.

Tabulka č. 2: Četnosti odpovědí k navrženým bodům základního prostorového vybavení

Druh navrhovaného základního prostorového vybavení	Je aktuálně součástí našeho zařízení	Není aktuálně součástí našeho zařízení	Bez odpovědi (af)
Pracovní psychologa	92 %	4 %	3
Pracovní speciálního pedagoga	93 %	1 %	4
Pracovní sociálního pracovníka	77 %	20 %	6
Skupinová místnost	46 %	51 %	2
Čekárna	79 %	8 %	9
Samostatné WC	79 %	17 %	3
Kartotéka	86 %	11 %	2
Spisovna	41 %	42 %	12

Více než dvě třetiny zařízení, za které bylo šetření vyplněno, se rovněž vyjádřily k dobrovolné položce, u níž měli respondenti možnost komentovat dostatečnost základního prostorového vybavení navrženého standardem. Polovinu z těchto vyjádření lze hodnotit pozitivně – respondenti ve svém zařízení považovali aktuální stav základního prostorového vybavení za dostatečný, nicméně s doplňkem, že se tak jedná pro aktuální stav fyzických osob a úvazků na pracovišti a že v případě navyšování personálních kapacit, které se aktuálně mnohdy jeví jako nevyhnutelné, by již tyto prostorové možnosti zařízení často přestaly být dostatečné. Naopak druhá polovina odpovědí respondentů, kteří se na otevřenou otázku ohledně dostatečnosti základního prostorového vybavení vyjádřili, uvedla, v čem spatřují aktuální nedostatky a prostory ke zlepšení. Nejčastěji se jednalo o místnost pro skupinovou práci s klienty, což je ve shodě s kvantitativními daty uvedenými v tabulce č. 2. Dalšími čtenějšími komentáři ohledně nedostatečnosti základního prostorového vybavení pak byly, opět ve shodě s tabulkou č. 2, pracovní sociálního pracovníka (tato pozice v zařízení buď obsazena není, nebo obývá často prostor, v němž se zároveň nachází kartotéka či spisovna) a kartotéka se spisovnou – nebývají často samostatnými místnostmi, ale sdíleným prostorem se sociálním či administrativním pracovníkem, případně bývají umístěny mimo zařízení (například na centrále pracoviště či, zvláště v případě SPC při školách, jsou součástí centralizovaných spisoven školy).

Z analýzy dat se rovněž zdá, že ve výhodě mohou být v souvislosti s prostorovým vybavením někdy speciálně pedagogická centra, která jsou součástí školy – v takovém případě pak může zařízení využívat dalších prostor školy a bývá tomu tak především v případě kartoték a lokalizování spisoven. Nicméně, jak vyplývá z tabulky č. 2, kartotéka již nyní bývá

běžným standardem na pracovištích školských poradenských zařízení. Naopak zatímco pouze polovina zařízení má jako svou součást nyní místnost pro skupinovou práci s klienty, tak druhá polovina zařízení touto místností neopývá. Pětina zařízení potom nemá k dispozici samostatnou pracovnu pro pracovníka sociálního.

Respondenti byli při dotazování na kvantitativně laděné položky související s body standardem navrhovaného základního prostorového vybavení instruováni, aby v případě jakýchkoliv nejasností s odpovědí či při potřebě se vyjádřit více než defaultně stanovenými možnostmi ponechali dané kolonky bez odpovědi a specifikovali svou odpověď v prostoru za těmito dotazy (proto je v tabulce uvedena možnost bez odpovědi s mírou absolutních četností nezodpovězených položek). Lze na základě v tabulce uvedených údajů říci, že nejvíce rozporů bylo u bodů dotazujících se na spisovnu a také na čekárnu.

Pokud jde o bod „spisovna“, mnohdy respondenti uváděli, že ji mají, avšak nikoli jako samostatnou místnost, nýbrž sdílenou se spisovnou školy (zejména SPC se školou či pracovištěm při jiném zařízení), popřípadě je tato místnost vedena alternativním způsobem, např. ve sklepě či v pracovně některého z pracovníků (nejčastěji administrativní nebo sociální pracovník), nebo dohromady s kartotékou. S těmito poznatky jde ve shodě také další značné množství komentářů, z nichž lze vyčíst, že na jiných pracovištích spisovna dokonce chybí zcela (či je vedena jen na některých pracovištích dohromady i za pracoviště detašovaná), nebo jsou prostory jí určené respondentem vnímány jako nedostatečné.

U čekárny velmi často vyznívalo, že i když byla označena jako aktuálně součástí daného zařízení (79 %), mnohdy nikoli jako samostatná místnost, ale jako prostor například ve venkovní chodbě či mezi poschodími. Zajímavým podnětem v souvislosti s čekárnou místy bylo (obzvláště ze strany odpovědí z SPC), že by čekárna mohla být uzpůsobena podle povahy specializace pracoviště nebo že není příliš vhodné mít společnou čekárnu u zařízení sjednocených (PPP+SPC), jak tomu někde bývá (např. na Vysočině), a to z důvodu možných negativních jevů při setkávání žáků s mírnými obtížemi s klienty s nejtěžšími formami postižení, např. tělesného. Někteří respondenti by pak dle jejich slov uvítali, kdyby součástí čekáren byla herna nebo něco, čím se mohou klienti-žáci v mezidobí zabavit. Samostatné toalety, obdobně jako některé další výše probírané místnosti, nebývají samostatné, ale spíše sdílené pro pracovníky a klienty, zejména pak u zařízení, která využívají dalšího prostoru školy (speciálně pedagogická centra u škol).

Z bodů navrhovaného základního prostorového vybavení respondenti vesměs nepostrádali nic, co by v této oblasti chybělo. Jediné, co si účastníci šetření dokáží představit jako součást standardu v této oblasti a místy to postrádají, by se dalo označit jako „místnost pro další činnosti odborného týmu“. Sem by se daly zařadit např. semináře či školení, různá pracovní setkání, workshopy, porady nebo jednání se zástupci dalších rozličných institucí.

Je ovšem potřeba akcentovat, že pakliže by byl aktuálně navržený materiální standard nastaven jako povinné minimum, drtivá většina pracovišť by podle těchto aktuálních odpovědí standard nenaplňovala – někde chybějí místnosti pro sociální pracovníky, jinde spisovny, mnohde není k dispozici samostatná místnost pro skupinovou práci s klienty a i u pracoven, u nichž se zdá být standard naplňován (pracovna psychologa a speciálního pedagoga), je mnohdy dle vyjádření respondentů situace taková, že ne každý pracovník má svou

samostatnou pracovnu, jak aktuálně z navrženého standardu vyznívá, ale pracovníků je v těchto pracovnách více a operativně se v nich střídají podle plánovaných vyšetření. Z těchto důvodů se drtivá většina respondentů vyjadřuje v prostorech pro komentář, že v případě povinnosti dodržovat navržený standard by bylo nutné se přestěhovat do jiných budov, nebo se pokusit rozšířit prostory stávající, což se zdá být mnohdy organizačně či finančně nereálné. Celou situaci navíc komplikuje dle výpovědí poradenských pracovníků fakt, že se mnohde počítá s přibýváním personálních sil do stávajících zařízení. Z toho důvodu je zde předpoklad, že i v zařízeních, kde je aktuálně situace relativně příznivá, se bude stav vybavenosti spíše zhoršovat. Na druhé straně názory respondentů u volných otázek míří tím směrem, že by většina pracovníků spíše uvítala, kdyby realita byla skutečně taková, že by mohl mít odborný pracovník svou samostatnou pracovnu. Neznamená to však, že v případě zařízení, kde tomu tak není, považují pracovníci vždy tento stav za nedostatečný (např. na pracovištích, kde jsou pracovníci schopni se v dostupných místnostech operativně dle potřeby střídát a jsou na tento systém zvyklí).

Další část dotazníku se pak zvlášť zaobírala jednotlivými místnostmi či prostory základního prostorového vybavení a zjišťovala, nakolik jsou v těchto jednotlivých prostorech naplňovány standardem navržené body vybavení pro tyto prostory. Jednou z těchto místností byla místnost pro skupinovou práci s klienty. U té se nejdříve zjišťovalo, zdali vůbec je takováto místnost součástí zařízení a pokud ano, zdali splňuje navrhovaný standard, tj. že „*Rozloha místnosti je minimálně 25 m² (optimální je místnost čtvercového nebo obdélníkového půdorysu)*“. Níže v tabulce můžeme shlédnout, jak jednotliví respondenti u této položky odpovídali:

Tabulka č. 3: Proporce odpovědí k místnosti pro skupinovou práci s klienty

	Počet odpovědí (pracovišť)	[v %]
Místnost pro skupinovou práci s klienty aktuálně není součástí našeho zařízení	37	55 %
Místnost pro skupinovou práci s klienty aktuálně je součástí našeho zařízení, nicméně nesplňuje navrhovaný standard	10	15 %
Místnost pro skupinovou práci s klienty aktuálně je součástí našeho zařízení a splňuje navrhovaný standard	20	30 %
Bez odpovědi	1	-

Jak vidno, **většina pracovišť nemá k dispozici samostatnou místnost pro skupinovou práci s klienty**. Navíc z těch pracovišť, která k dispozici tuto místnost mají, jich celá třetina navrhovaný standard pro skupinovou místnost nesplňuje. Ze všech dotázaných respondentů (pracovišť) tak vykazala jen necelá třetina z nich, že místnost pro skupinovou práci s klienty aktuálně má a i splňuje navrhovaný standard (viz výše). Zároveň pracoviště, která tuto místnost mají, ji mnohdy využívají i k dalším účelům, např. pro setkávání s učiteli nebo pro vzdělávání. U zařízení, která sdělovala, že místnost pro skupinovou práci s klienty mají, ale že nesplňuje navrhovaný standard, se objevovaly nejčastěji komentáře, že se jedná

o místnost menší, než je uvedena ve standardu, případně že využívají místnosti ve škole (učebny). V jednom případě se pak jednalo o místnost jiného než čtvercového půdorysu. Velmi četné byly také odpovědi, že místnost je na pracovišti dostupná pouze na centrále a už nikoli na pracovišti detašovaném, čili že není na každém pracovišti spadajícím pod jednu právnickou osobu.

Pracovna:

- *psací stůl + kancelářská židle;*
- *židle pro klienta s nastavitelnou výškou;*
- *2 křesla + stoleček;*
- *zamykatelná skříň na spisovou dokumentaci;*
- *uzamykatelná skříňka pro osobní věci pracovníka;*
- *věšák.*

Následující tabulka podává přehled o proporcích odpovědí v jednotlivých kategoriích bodů materiálního vybavení navrhovaného pro pracovny:

Tabulka č. 4: Četnosti odpovědí k navrženým bodům materiálního vybavení pracoven

Druh navrhovaného materiálního vybavení v pracovně	Je aktuálně součástí našeho zařízení	Není aktuálně součástí našeho zařízení	Bez odpovědi (af)
Psací stůl a kancelářská židle	100 %	-	-
Židle pro klienta s nastavitelnou výškou	57 %	9 %	23
2 a více křesel + stoleček	57 %	29 %	9
Zamykatelná skříň na spisovou dokumentaci	72 %	22 %	4
Uzamykatelná skříňka pro osobní věci pracovníka	50 %	38 %	8
Věšák	76 %	19 %	3

Z tabulky s odpověďmi k vybavení pracoven plyne, že neexistuje obtíž se zajištěním psacího stolu a kancelářské židle pro pracovny poradenských pracovníků; naopak tento standard byl již na všech dotazovaných pracovištích aktuálně naplňován. Jiná situace je naopak u židle pro klienta s nastavitelnou výškou, u dalších křesel a uzamykatelných skříněk pro osobní věci pracovníka, které často na pracovištích nemají nebo ohledně kterých musí pracovníci flexibilně přizpůsobovat svou pracovní činnost, což se také odrazilo v jejich reakcích na kvalitativní doplňkové otázky. Často komentovaným bodem v tomto ohledu byla židle s nastavitelnou výškou – pracovníci takovouto židli mnohdy nemají pro klienty nebo uvádějí, že ji mají, ale pouze pro klienty určitého, např. předškolního, věku, což vede k operativnímu přizpůsobování situace za pomoci stoliček pod nohy nebo podsedáků. Často též respondenti uvádějí, že takovouto židli mají, ale ne ve všech místnostech, v kterých by ji potřebovali. Byť

sporadicky, objeví se místy i názor, že židle, která má nastavitelnou výšku, není pro zakomponování do standardu nezbytná.

Celkově v komentářích k této oblasti vyvstávaly nejvíce dva typy názorů. Zaprvé, nejčastějším poznatkem poradenských pracovníků bylo, že mnohdy navrhované vybavení pracoven mají, nicméně ne ve všech místnostech. Je tedy otázkou, zdali přítomnost navrženého vybavení, ale jen částečně (v některých místnostech ano a v jiných ne), standard naplňuje či ne. Nabízí se tedy otázka, zdali ve standardu neupravit požadavek tak, že musí být při větším počtu místností (pracoven) toto vybavení součástí alespoň některé z nich tak, aby bylo v případě potřeby využitelné i v jiné místnosti.

Druhým nejčastěji komentovaným bodem této oblasti se stala uzamykatelná skříňka pro osobní věci pracovníka – z jednotlivých částí vybavení pracoven se ukázal tento bod jako nejvíce absentující v poradenských zařízeních. Opět zde vyvstávala informace o tom, že mnohdy je uzamykatelná skříňka pro osobní věci pracovníka součástí jen některé pracovní (některých pracoven), zatímco u jiných ne. Jinde je naopak tento standard naplňován spíše flexibilně prostřednictvím uzamykatelných pracoven jako takových, aniž by v nich klienti byli ponecháni samotní.

Věšák bývá často součástí spíše čekárny než samotné pracovní, případně respondenti uvádějí, že místo věšáku je k dispozici skříň k umístění oděvu, čili není potřeba. Co dále pracovníci v pracovních částech nemají v plném rozsahu uvedeném standardem, nebo to nemají v každé pracovní, jsou dvě a více křesel a stoleček. U tohoto bodu pracovní velmi často respondenti komentují, že nepovažují toto vybavení nebo jeho rozsah za nutný pro standard, případně že je naplňován jen částečně – např. bez konferenčního stolu a prostřednictvím plastových židlí, které jsou vhodnější na údržbu. Navíc se tento bod stává i předmětem kritiky u podotázky, nakolik obtížné by pro pracoviště bylo standard naplnit – respondenti velmi často uvádějí, že by to bylo nemožné v souvislosti s nedostatečným prostorem v pracovní, případně z důvodu finančních. Co naopak zajištělné dle respondentů je, jsou uzamykatelné skříňky, což se nyní i na některých pracovištích realizuje v souvislosti s naplňováním požadavků nového nařízení EU známého pod zkratkou GDPR. Dalšími komentáři v této souvislosti jsou návrhy, aby uzamykatelná skříňka pro spisovou evidenci nebyla v pracovní povinná v momentě, kdy je vedení této evidence centralizované, nebo aby alespoň nebyla povinná ve všech pracovních.

Celkově se dá říci, že nejčastěji komentovanými oblastmi v souvislosti s možným zajištěním vybavení pracoven je malý prostor těchto pracoven a dále nedostatek financí pro zajištění vybavení pracoven. Odpovědi respondentů často vyznívají tak, že by nebylo ani tolik obtížné zajistit, co jim chybí (mnohdy židle s nastavitelnou výškou, další dvě křesla a stoleček v pracovní), kdyby měli k dispozici buďto dostatečné finanční zajištění pro tento materiál a/nebo především vhodné prostory pracoven, tj. dostatečně velké k tomu, aby se tam další nábytek vešel. Je tedy více než pravděpodobné, že vysoká míra chybějících dalších dvou křesel a k tomu stolečku v pracovních je dána spíše než nemožností je zajistit nedostatečnou prostorovou kapacitou pracoven.

Bylo by vhodné upozornit také na to, co respondenti v této části (materiální vybavení pracoven) postrádali – jednalo se v několika odpovědích o potřebu zakomponovat

(uzamykatelnou) skříňku na diagnostické metody, především ty drahé, a na testový materiál. Tento požadavek se však pro mnoho dalších respondentů v souvislosti s výše řečeným o nedostatečných prostorách pracoven může rovněž jevit jako nereálný k zajištění. Jiným vybavením, které místy v této oblasti respondenti postrádali, bylo technické vybavení (počítače, telefony, tiskárna), nicméně tyto připomínky není nutno považovat za relevantní, neboť tyto druhy vybavení byly zjišťovány až dále v dotazníku v sekci tzv. dalšího nezbytného vybavení pracoviště.

Další sekci dotazníkového šetření byla čekárna pro klienty, pro kterou materiální standard zařízení ŠPZ stanovoval následující vybavení:

Čekárna pro klienty:

- *židle nebo lavice pro 6 a více osob;*
- *věšák;*
- *nástěnka;*
- *informační materiály;*
- *hračky pro různé věkové skupiny;*
- *pastelky, tužky a papíry na kreslení;*
- *zdroj pitné vody.*

Odpovědi v šetření k sekci „čekárna pro klienty“ je potřeba brát na vědomí s ohledem na fakt, že některá pracoviště v předcházející sekci odpovídala způsobem, že v jejich zařízení aktuálně není čekárna. Tudíž bylo přihlédnuto zejména k odpovědím respondentů, kteří v předcházející části zaznačili, že čekárna je součástí zařízení buď jakožto samostatná místnost, nebo alespoň jako část prostoru (např. průchozí chodba ve škole atp.). Je potřeba nicméně zdůraznit, že některá pracoviště ŠPZ odpovídala u sekce „čekárna pro klienty“ k jednotlivým bodům, i když uvedla, že čekárna není součástí zařízení, a to proto, že za čekárnu považují část zařízení, která není samostatnou místností (zhruba desetina zařízení konstatovala, že za čekárnu považují například příchozí chodbu). Byť sporadicky, objevovaly se i komentáře, že čekárna pro klienty v daném zařízení není potřebná jednoduše z toho důvodu, že se v zařízení na vyšetření „nečeká“ a že po příchodu klientů do zařízení se jim okamžitě věnuje některý z pracovníků.

V tabulce č. 5 níže je výčet odpovědí poradenských pracovníků k jednotlivým bodům navrhovaného vybavení čekárny. Je pochopitelné, že nejvíce komentářů v kvalitativních otázkách vzešlo u bodu, který je z hlediska kvantitativních údajů vnímán jako nejproblémovější s ohledem na aktuální reálný stav, a sice zdroj vody. Nejenže na většině pracovišť samostatný zdroj vody v čekárně není, ale dle názorů poradenských pracovníků tento není ani považován za nezbytný pro zavádění do standardů. Často je dle informací respondentů nereálné zajistit zdroj pitné vody výhradně v čekárně (např. z důvodů potřebných stavebních úprav či z finančních důvodů – např. pro pravidelné obstarávání barelů s čerstvou vodou a stojanů pro

ně). Fakt, že poradenští pracovníci nevidí potřebu mít zdroj pitné vody v čekárně zahrnutý, vyplývá z jejich otevřených odpovědí patrně také z toho, že mnoho pracovišť komentovalo tento bod tak, že pitnou vodu jsou v případně potřeby schopni operativně zajistit – mnohde odborní nebo administrativní pracovníci nabízejí klientům pitnou vodu zajištěnou z jiných prostor (např. kuchyňka), jinde jsou pro změnu zdroje pitné vody mimo čekárnu (např. na toaletách, v umývárně atp.).

Tabulka č. 5: Četnosti odpovědí k navrženým bodům materiálního vybavení čekárny pro klienty

Druh navrhovaného materiálního vybavení v čekárně pro klienty	Je aktuálně součástí našeho zařízení	Není aktuálně součástí našeho zařízení	Bez odpovědi (af)*
Židle nebo lavice pro 6 a více osob	66 %	25 %	4
Věšák	75 %	19 %	2
Nástěnka	84 %	12 %	1
Informační materiály	87 %	9 %	1
Hračky pro různé věkové skupiny	71 %	22 %	3
Pastelky, tužky a papíry na kreslení	69 %	25 %	2
Zdroj pitné vody	27 %	63 %	5

*Sloupec „Bez odpovědi“ nezahrnuje odpovědi, které byly vynechány z důvodu, že v zařízení čekárna zcela chybí.

Zhruba desetina zařízení uváděla, že čekárna pro klienty je spíše menším prostorem, tudíž není prostorově uzpůsobená na místo pro 6 a více osob (objevovaly se například odpovědi, že slouží svou velikostí max. pro 4 osoby). Z toho důvodu také bylo častým komentářem, že není součástí čekárny aktuálně ani věšák (operativně řešeno využíváním věšáku či prostor v pracovně poradenského pracovníka). Na dotaz, zdali by v případě nastavení standardu jako povinnosti bylo možno situaci vyřešit tak, aby standard čekárna pro klienty naplňovala, odpovídali poradenští pracovníci nejčastěji způsobem, že by to bylo možno pouze přestěhováním do jiných budov/prostor či složitými stavebními úpravami, což by s sebou neslo i nemalé finanční náklady.

Co by z navrhovaných bodů materiálního vybavení čekárny zajistit šlo – pakliže to nebylo aktuálně již součástí zařízení – by podle poradenských pracovníků byla nejčastěji nástěnka, papíry, tužky a pastelky. I zde však může hrozit jistá finanční zátěž, neboť si některá pracoviště stěžují na potřebu pravidelného obnovování tohoto materiálního vybavení, a to z důvodu častého vytrácení těchto věcí z čekáren anebo jejich nadměrného opotřebování. Zřídka v souvislosti s čekárnou vyvstávala také ze strany respondentů otázka (zejména a pochopitelně u zařízení SPC) ohledně bezbariérovosti přístupu do zařízení, která by měla být řešena. Je ovšem pravdou, že je tato záležitost rovněž značně odvislá od toho, jaké jsou finanční možnosti pracovišť či jaký je potenciál stěhování se do jiných prostor.

Bez problémů a bez komentářů se ukázaly být nástěnky a informační materiály, které již nyní jsou na drtivé většině pracovišť aktuálně zajištěné. Ještě optimálnější výsledky se pak

objevily v další sekci šetření zabývající se sociálním zařízením pracoviště. To bylo se svým vybavením definováno standardem následovně:

Sociální zařízení:

- WC;
- umyvadlo.

Tabulka č. 6: Četnosti odpovědí k navrženým bodům materiálního vybavení pro sociální zařízení

Druh navrhovaného materiálního vybavení pro sociální zařízení	Je aktuálně součástí našeho zařízení	Není aktuálně součástí našeho zařízení	Bez odpovědi (af)*
WC	93 %	3 %	3
Umyvadlo	96 %	-	3

Dobrou zprávou pro oblast standardu s názvem „sociální zařízení“ jsou údaje poradenských pracovníků o tom, že na všech pracovištích, za která bylo šetření vyplněno, je k dispozici jak záchod, tak umyvadlo. To se týká i odpovědí, u nichž původně byla položka vynechána (zde byly komentáře, že tyto prostory jsou k dispozici, avšak jako součást školy). Velmi často v tomto ohledu poradenští pracovníci uváděli, že se nicméně nejedná o samostatné prostory „buňky“ vyhrazené poradenskému zařízení, avšak o prostory, jež jsou součástí školy. Tímto způsobem komentovala stav sociálního zařízení přibližně sedmina zařízení. Obdobná proporce pak také uváděla, že se nejedná o samostatný prostor sociálního zařízení pro zaměstnance, ale o prostory využívané společně jak zaměstnanci, tak klienty, a někdy i bez ohledu na pohlaví. Reálně se však objevila i raritní odpověď respondenta o tom, že pracoviště sdílí sociální zařízení např. s přílehlou posilovnou či areálem bazénu, což jsou jistě charakteristiky, které požadavky materiálního standardu nenaplnějí optimálně.

Další nezbytné materiální vybavení:

Poslední sekci šetření před závěrečnými komentáři respondentů k šetření tvořily dotazy na aktuální vybavenost tzv. dalším nezbytným materiálním vybavením. Seznam bodů, které zahrnoval v pilotované verzi standard, je následující:

- *diagnostické nástroje pro speciálně-pedagogickou a psychologickou obligatorní diagnostiku včetně softwaru pro vyhodnocení, pokud je součástí nástroje;*
- *stolní PC nebo notebook s centrální evidencí klientů;*
- *stolní PC nebo notebook pro každého poradenského pracovníka;*
- *tiskárna;*

- *kopírka;*
- *skener;*
- *mobilní telefon;*
- *telefonické a internetové připojení;*
- *služební automobil;*
- *knihovna základní odborné literatury;*
- *software pro vedení evidence klientů a statistické zpracování dat;*
- *kompensační a reedukační pomůcky;*
- *prostory pro ukládání pomůcek.*

V obohacené podobě pak byl analyzován tento seznam jednotlivě na úrovni položek v elektronickém šetření. Obohacen byl na základě připomínek interního týmu projektu o body týkající se videorekordéru a tabletu, a to ve snaze zjistit aktuální vybavenost pracovišť i těmito materiály. Na telefonické a internetové připojení byli respondenti dotazováni zvláště, aby byla zajistitelná optimální vypovídající hodnota odpovědí u této položky. V souvislosti s internetovým připojením byla zařízení také dotazována na způsob vedení e-mailové komunikace (zda pracoviště využívá jednotné domény pracovišti specifické či zdali pracovníci využívají osobní e-mailové adresy). Tato položka byla rovněž dodána do šetření nad rámec aktuálně stanoveného standardu, a to na základě podnětů interních odborných pracovníků v projektu působících. Posledním bodem, který byl ještě nad rámec, byly dotazy na služební automobil, respektive na jeho sdílení se školou či s dalšími pracovišti v případě, že má automobil zařízení k dispozici.

Tabulka č. 7 podává přehled proporcí odpovědí na aktuální stav vybavenosti pracovišť v souvislosti s jednotlivými body dalšího nezbytného materiálního vybavení a dále počty chybějících hodnot (chybějících odpovědí) u jednotlivých otázek. Chybějící hodnoty souvisí – obdobně jako v předcházejících případech – s instrukcí na účelové nezodpovězení položky v momentě, kdy si respondent není svou odpovědí jistý a potřebuje daný bod specifikovat otevřenou odpovědí v další části šetření – tyto odpovědi pak byly podrobeny kvalitativní analýze a odpovídajícímu kódování dat.

Z dat je patrné, že drtivá většina pracovišť (těch, která se šetření účastnila) již nyní většinu bodů sekce „další nezbytné materiální vybavení“ naplňuje a tyto druhy vybavení již aktuálně má k dispozici a využívá je (např. tiskárnu, kopírku, tablet, standardem je ovšem dle získaných dat také třeba internetové připojení). Čím naopak nejčastěji aktuálně zařízení z hlediska vybavení na pracovištích nedisponují, jsou tablet, videorekordér či software na statistické zpracování dat o evidovaných klientech. Nicméně i služební automobil je na čtvrtině dotazovaných pracovišť zcela absentující. Kvantitativní data však nabízejí pouze velmi redukovaný pohled na stav vybavenosti, tudíž byla pracoviště dotazována také na otevřené otázky k jednotlivým částem vybavení.

Tabulka č. 7: Četnosti odpovědí k navrženým bodům dalšího nezbytného materiálního vybavení

Druh navrhovaného dalšího nezbytného materiálního vybavení	Je aktuálně součástí našeho zařízení	Není aktuálně součástí našeho zařízení	Bez odpovědi (af)
Diagnostické nástroje pro speciálně-pedagogickou a psychologickou obligatorní diagnostiku včetně softwaru pro vyhodnocení, pokud je součástí nástroje	91 %	5 %	3
Stolní PC nebo notebook s centrální evidencí klientů	80 %	12 %	5
Stolní PC nebo notebook pro každého poradenského pracovníka	94 %	5 %	1
Tiskárna	98 %	2 %	-
Kopírka	97 %	2 %	1
Skener	95 %	3 %	1
Videorekordér	20 %	65 %	10
Tablet	43 %	45 %	7
Mobilní telefon	85 %	11 %	3
Telefonické připojení	74 %	23 %	2
Internetové připojení	98 %	2 %	-
Služební automobil	66 %	26 %	5
Knihovna základní odborné literatury	89 %	8 %	2
Software pro vedení evidence klientů a statistické zpracování dat	62 %	31 %	5
Kompenzační a reedukační pomůcky	85 %	8 %	5
Prostory pro ukládání pomůcek	86 %	9 %	3

Například **vybavenost diagnostickými nástroji** na pracovištích ŠPZ se dle kvantitativních údajů v tabulce č. 7 zdá optimální, drtivá většina zařízení je těmito nástroji již vybavená. Zevrubnější analýza však nastínila, že pracoviště mnohdy diagnostické nástroje mají jen v omezené míře kvůli zvyšujícímu se počtu pracovníků, což má za následek, že se pracovníci při práci s některými nástroji musí střídat, že je převážejí mezi jednotlivými pracovišti zařízení atp. Dražší diagnostické nástroje si pak pracoviště (zejména detašovaná) nemohou ani dovolit, případně má zařízení jeden dražší nástroj na všechny pracovníky/pracoviště. Vyvstává tak v této oblasti, která je pro práci s klienty zásadní, silná potřeba většího zafinancování na dovybavení nástroji, přestože se sama pracoviště snaží i vlastními silami v tomto ohledu intervenovat (např. skrze účast v rozvojovém programu na nástroje, sponzorské dary, granty atd.). S financováním souvisí také místy komentované „opotřebení“ testů čili fakt, že jsou na pracovišti testy spíše starší a je potřeba je obnovovat. Celkově je však tento bod dalšího materiálního vybavení méně problematický ve srovnání s jinými body.

Bez komentářů zůstával bod **stolní PC nebo notebook pro každého poradenského pracovníka**, který rovněž již patří mezi standardní vybavení pracovišť. Výjimkou mohou být malá pracoviště, kde se na části úvazků střídá malé množství pracovníků, kteří jsou schopni se na jednom stolním počítači flexibilně střídat (čímž není naplněn standard ohledně tohoto bodu, ale zároveň tím není ohrožen chod pracoviště).

Tiskárna, kopírka a skener jsou společně s internetovým připojením nejméně problematickými body dalšího nezbytného vybavení, neboť takřka všechna pracoviště, která se účastnila dotazníkového šetření, již mají aktuálně k dispozici toto vybavení. Jediným podnětem, který se místy objevoval v komentářích, byla situace u některých pracovišť SPC sloučených se školou, která uváděla, že toto vybavení vlastní a využívají, nicméně sdíleně právě se školou, s níž jsou sloučena (případně sdíleně mezi více kanceláři). V podobné míře jako u tiskárny, kopírky a skeneru jsou pracoviště vybavena aktuálně i **knihovnou základní odborné literatury**, která však v ojedinělých případech bývá opět sdílená se školou (některá pracoviště SPC).

Nebývale konzistentní odpovědi napříč zařízeními a respondenty bylo možno vysledovat u **tabletů a videorekordéru**. U těchto vybavení se respondenti takřka bezvýhradně shodli na tom, že jsou pro standard nadbytečnými. Byť by podle odpovědí nebylo finančně náročné je zajistit (za předpokladu, že by se nejednalo o tablet pro každého pracovníka), nevidí respondenti potřebu se tablety a videorekordéry vybavovat. Druhé zmiňované vybavení navíc vnímají jako něco zastaralého a nepoužívaného. S názory na nepotřebnost těchto dvou věcí a jejich nadbytečnost pro zanášení do standardu jdou ruku v ruce také kvantitativní výsledky, které ukazují, že právě tyto dva body jsou těmi, které aktuálně nejsou ve výbavě pracoviště (pravděpodobně právě proto, že je pracovníci nepoužívají a ani je nepotřebují).

Analýzy kvalitativních dat u bodů **mobilní telefon a telefonické připojení** ukázaly, že problémem s telefony v zařízeních není ani tak nevybavenost jimi (většina zařízení má k dispozici mobily a/nebo telefonické připojení), jako spíše jejich vytíženost, kdy počty mobilů či pevných telefonů neodpovídají počtu odborných pracovníků, kteří je využívají. To často vede k jejich sdílení mezi více pracovníky, a tudíž následně k vytíženosti, obsazenosti linek nebo nemožnosti uskutečnit hovor v předem domluvený čas. Pro větší komfort se tak některá pracoviště vyslovují pro potřebu dovybavení telefony. Jinde situaci komplikuje také fakt, že telefony, které má zařízení k dispozici, bývají staršího data, tudíž i poruchové a nevyhovující, z čehož plyne potřeba jejich revitalizace odvislá od finančních prostředků. Je ovšem pravdou, že mobilní telefon je bodem, na kterém se respondenti neshodnou – zatímco někteří akcentují potřebu tohoto zařízení jednotlivě pro pracovníka nebo alespoň v dostatečném počtu tak, aby byl zajištěn hladký chod na pracovišti, respondenti z jiných pracovišť nepovažují za nutné, aby každý pracovník měl svůj vlastní mobil (např. ho využívají pouze pro pracovníka z detašovaného zařízení). Celkově však v rozporu mezi názory v tomto ohledu převažují stoupcí toho, aby počet telefonů odpovídal tomu, jak moc je pracovníci využívají.

Některá pracoviště se vyjadřují k pevné telefonní lince s ohledem na její nadbytečnost a nahrazení právě mobilem (což se odráží i na výsledcích v tabulce č. 7). V jiných zařízeních jsou zase využívány osobní mobilní telefony pracovníků, nebo jsou mobily k dispozici, ale nejsou využívány, jelikož pracovníci používají právě naopak pevné telefonní linky. Je tedy

otázkou, zdali by standard v tomto bodu neměl být spíše specifikován jako „mobil a/nebo pevná telefonní linka“, než vyžadovat standardem obojí.

Bez problémů se zdá být dle tabulky č. 7 aktuální **vybavenost pracovišť internetovým připojením**. Takřka všechna zařízení, která byla v šetření zastoupena, měla internetové připojení k dispozici. Otázkou by tak spíše mohla být kvalita internetového připojení; ta však v dotazníkovém šetření zjišťována nebyla. Větší akcent byl v souvislosti s připojením k internetu šetřením položen na jednotnost vedení e-mailových adres (respektive jejich domén), na což mířil explicitně jeden z dotazů. Na tuto otevřenou otázku odpověděly čtyři pěti respondenti a velmi dobrou zprávou je, že již nyní v 85 % případů zařízení využívají jednotné domény se soukromými e-maily pracovníků a aditivně u dalších 6 % pracovišť byl tento způsob nastavení e-mailové komunikace v době šetření aktuálně v řešení. Ve zbylých případech (jednotky pracovišť) se pak jednalo většinou o kombinaci jak pro zařízení jednotných adres, tak osobních e-mailových adres, případně existoval jeden e-mail vedený pro pracoviště a k němu měli pracovníci své soukromé e-mailové adresy. V jednom případě pak byla využívána známá doména Seznam.cz.

Služební automobil patřil z bodů dalšího nezbytného vybavení kvantitativně ve srovnání s ostatními spíše mezi vybavení, které pracovištím aktuálně schází, byť nadpoloviční většina zařízení uvedla, že služební automobil k dispozici má (66 %). V tomto výsledku je však třeba zohlednit následný kvalitativní rozbor dotazů, které směřovaly do zařízení SPC, jež bývají mnohdy sloučená se školou. S výjimkou jednoho pracoviště se k této položce vyjádřila všechna SPC, která jsou sloučena se školou a která uvedla, že mají k dispozici služební automobil (celkem 27 pracovišť). Z těch jich 19 uvedlo (70 %), že auto je spoluužíváno školou a není tedy vždy k dispozici pro potřeby SPC (byť pět z těchto 19 pracovišť zmiňuje, že přednostně je využíváno speciálním centrem před potřebami školy). Pouze 7 zbylých pracovišť SPC mělo k dispozici automobil výhradně pro své potřeby. Nicméně i u těchto zařízení se objevuje nevyhovující stav v tom, že automobil je k dispozici například jen jeden pro více pracovišť, na což si někdy stěžují i respondenti ze zařízení PPP (extrémem byl např. údaj o jednom automobilu, který je k dispozici pro osm pracovišť a 32 pracovníků současně). Celkový stav vybavenosti pracovišť služebními automobily tedy zdaleka není ani trochu tak příznivý, jak by se na první pohled mohlo zdát z tabulky č. 7! Navíc služební automobil by se podle některých respondentů měl považovat za standard, ačkoliv na tom nepadá úplná shoda – jiní respondenti považují automobil za nadbytečný ve chvíli, kdy mohou pracovníci cestovat hromadnou dopravou a jízdné jim je za to propláceno. Je však třeba brát v potaz, že tato možnost je spíše okrajovým řešením v místech, kde je to možné (např. Praha), a proto by automobil měl zůstat standardem. Jeho naplnění je však opět, jak uvádějí respondenti, vázáno na finanční podporu a podporu ze strany zřizovatelů zařízení ŠPZ.

Software pro vedení evidence klientů se statistickým zpracováním dat se stal jedním z nejvíce komentovaných bodů části dalšího nezbytného vybavení i proto, že třetina zařízení takovýmto vybavením neopývá. Z těch, kteří na pracovišti toto vybavení aktuálně nemají nebo měli pouze potřebu se k tomuto bodu vyjádřit, se celá čtvrtina usnesla na tom, že software na vedení evidence jako takové mají, nicméně že ten již nezpracovává statistická data – pro tyto účely si zařízení mnohdy sama vedou ještě paralelně další (např. v Excelu zanesené) údaje, které potom mohou sami zpracovávat. Celá třetina respondentů pak tvrdí,

že by velmi ocenili vývoj a existenci konkrétního evidenčního systému, který by sledoval všechny údaje, jež se po pracovnících žádají a o kterých by pracovníci byli zpraveni vždy předem. S tím souvisí také stejně velká proporce odpovědí komentujících to, že žádný takový software aktuálně nemají, že takový software chybí nebo je přinejlepším aktuálně nevyhovující s ohledem na aktualizace a funkčnost. Z těch, kteří software aktuálně již mají k dispozici, se odvolávají místy na program Didanet, který údajně tyto informace zpracovává.

U kompenzačních pomůcek a speciálních učebnic a pomůcek bylo nejčastějším komentářem respondentů (zejména u zařízení SPC) to, že tyto pomůcky aktuálně mají (85 % zařízení), avšak ne v takovém rozsahu, jak by potřebovali (např. jich mají málo nebo mají k dispozici pouze speciální učebnice a pomůcky a již ne kompenzační pomůcky), a že také toto vybavení nemají na zapůjčování (případně jsou pomůcky majetkem přímo na pracovišti působícího odborného pracovníka). Zároveň reagují některá zařízení také tak, že tyto pomůcky jsou mnohdy staršího data a vyvstává potřeba jejich obnovování, což opět souvisí s potřebou financí na revitalizaci pomůcek staršího data, stejně jako na zakoupení chybějících. V menším rozsahu, zdá se dle komentářů respondentů, jsou pracoviště schopna zajišťovat a dovybavovat materiální vybavení pomůckami, avšak pro rozsáhlejší obnovu či nákup nových a chybějících by bylo potřeba větší finanční podpory ze strany zřizovatelů zařízení. Spíše velmi sporadicky má pracoviště možnost využití i pomůcek z jiných pracovišť pro názornost, osvětu a konzultace. V souvislosti s pomůckami na pracovišti byly dotazníkem řešeny také **prostory pro ukládání pomůcek** – pouze malá část dotazovaných pracovišť nemá k dispozici takto vyhraněné prostory a kde tyto prostory k dispozici nejsou, tam je to způsobeno tím, že některé pomůcky jsou prostornější na skladování. Někde také řeší ukládání pomůcek flexibilně, např. využíváním vlastních skříní.

Respondenti šetření měli také možnost navrhnout sami, které další materiální vybavení ještě postrádají v navrženém seznamu materiálního standardu. V tomto vybavení se objevovaly názory například na laminátor, dataprojektor, skartovačku, datovou schránku či jídelní kout/kuchyňskou linku. Je však potřeba zdůraznit, že se jednalo u každého z těchto vybavení o maximálně jednoho či dva respondenty, kteří toto uváděli, a jednalo se tudíž o záležitost ojedinělou. Častějším, ale o to zajímavějším podnětem ze strany respondentů k materiálnímu standardu však byly obecnější názory na to, že by mohla být nějakým způsobem stanovena jakási životnost materiálu. Respondenti se místy vyjadřovali, že některé z navrhovaného vybavení mají, ale že je značně staré či poruchové (např. mobilní telefony nebo počítač, internet) či stářím již vzhledově a uživatelsky nepříjemné (koberce, skříně atp.). Z těchto záležitostí pak vyplynuly návrhy některých respondentů na otázku životnosti materiálu.

Jiným obecnějším a zajímavým komentářem v závěru dotazníku s ohledem na materiální vybavení bylo nadnesení otázky zajištění bezbariérovosti přístupu do zařízení zejména u pracovišť, která se zaobírají péčí o děti s tělesným postižením. A obecnějším komentářem byl také podnět, zdali v některých částech materiálního standardu neodlišovat požadované vybavení podle typu zařízení, tedy u pedagogicko-psychologických poraden a speciálně pedagogických center, a to proto, že na některých pracovištích probíhá s různou proporcí převaha práce ambulantně či v terénu, od čehož se pak může odvíjet i méně náročná

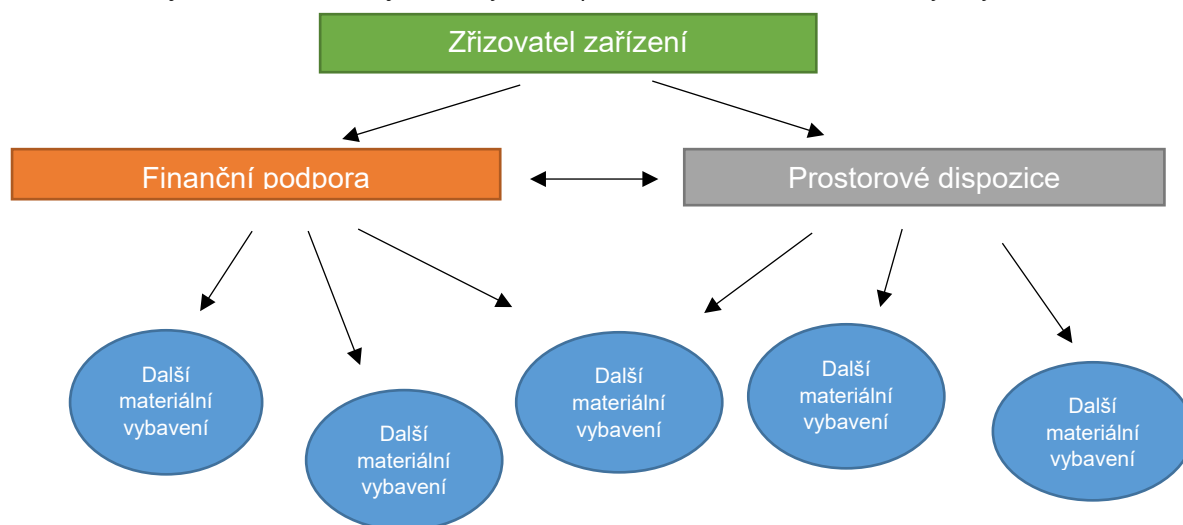

potřeba vybavení v ambulanci. Je ovšem nutné zdůraznit, že komentáře tohoto druhu byly v šetření spíše záležitostí ojedinelou.

Předcházející text tohoto výstupu vycházel jak z analýz kvantitativních, tak kvalitativních. Byla postupně analyzována kvantitativní data a kvalitativně rozkódovány otevřené odpovědi respondentů od základního prostorového vybavení přes jednotlivé místnosti a pracovní zařízení až po jiné a další nezbytné materiální vybavení. Pro reálnější přehled o tom, jaký je potenciál pracovišť v tom naplnit navrhovaný standard vybavení, byli respondenti dotazováni na to, jaké kroky by byla potřeba udělat, aby standard splnili. V tomto ohledu byly odpovědi rozkódovány a výsledek by mohl popisovat navrhovaný hierarchický model o třech zastřešujících faktorech (viz schéma níže).

Je možno říci, že kvalitativní rozbor odpovědí respondentů v souvislosti s chybějícím materiálním vybavením poukazuje na tři zastřešující faktory, které jsou společné jednotlivým pracovištím s ohledem na problematičnost zajištění chybějícího vybavení. Jedná se o finanční prostředky, s tím související součinnost zřizovatelů zařízení, a v neposlední řadě jde o mnohdy „prostorovou dispozici“ u jednotlivých pracovišť.

Schéma zastřešujících faktorů ovlivňujících dovybavení pracovišť standardem navrhovaným vybavením:

Respondenti často uvádějí, že pro zajištění některého vybavení nejsou dostatečné prostorové kapacity či finance, což jsou aspekty, které značnou měrou ovlivňuje zřizovatel zařízení, na kterého se také často v šetření odvolávají. Chybějící místnosti mohou být zavedeny, jak bylo uváděno výše, v některých případech pouze přestěhováním ze současných prostor, anebo reorganizací stávajících. S tím souvisejí finanční náklady, které ovlivňují i další materiální vybavení pracoviště a které jsou zajišťovány ze strany zřizovatelů, na něž se pracovníci odvolávají. Nicméně na druhou stranu někteří své zřizovatele i otevřeně chválí za jejich vstřícný přístup s vybavováním pracovišť a řešením problémů pracovišť po materiální či prostorové stránce. Nejvýrazněji byli takto oceněni například zřizovatelé z kraje Libereckého, Jihomoravského či Karlovarského.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Závěrem tak lze ke stavu vybavenosti pracovišť říci, že zařízení jsou většinou ochotna se dovybavovat navrhovanými body materiálního standardu. Pakliže daným vybavením či prostory nedisponují, jsou v tom závislí na součinnosti zřizovatele a jím ovlivňovaných financích. Do budoucna tak bude nutné, bude-li materiální standard nastaven jako povinný, větší zafinancování systému a spolupráce krajských úřadů s jednotlivými školskými poradenskými zařízeními, a to zejména s detašovanými pracovišti, kde bývá – jak se dle komentářů respondentů zdá – situace mnohem méně příznivá po materiální stránce ve srovnání s vybaveností pracovišť centrálních.